

Кучабський та ін.) він створив нову орг-цію — "Братство фр. класократів-монархістів". Орг.-політолог. концепції Л. дійшли до скарбниці нац. та тової наукової думки. Л. вніс гомий внесок у розвиток чизн. історіографії, започатвавши новий її напрям — ржавницький. Розробив влау цілісну теорію державиції, накреслив шляхи і засоби родження держ. самоійності України. 1963 у Фідельфії діячі укр. діаспори налі з Є.Зибліковичем засвали Східноєвроп. дослідний-т ім. В.Липинського. В цьоін-ті зберігається майже сь особистий архів Л., який лічує, включаючи спістоляр-спадщину, бл. 22 тис. арк. дослідні центри по вивченню укр. спадщини Л. утворено в ієві, Львові, Луцьку та ін. стах. Ім'я Л. присвоєно вулицям у Львові і Луцьку.

Тв.: *Szlachta na Ukrainie*. — raków, 1909; *Україна на перемі: 1657—1659*. — Відень, 120; *Релігія і церква в історії країни*. — Філадельфія, 1925; *исти до братів-хліборобів*. — ідень, 1926; *Z Dziejów Ukrainy*. — Kiew; Kraków, 1912.

Літ.: Босий В. Вячеслав Липинський, ідеолог української рудової монархії. — Торонто, 1951; Гирич І.Б. Лицар української державності: Нарис иття і діяльності Вячеслава ипинського //Архіви Украї-

ни.— 1992.— № 1—3.— С.34—44; Гунчак Т. Українська політична думка 1920-х рр.: монархізм, націоналізм, націонал-комунізм// Літ. Україна. — 1991.— 20 червня; Забаревський М. (Дорошенко Д.) Вячеслав Липинський і його думки про українську націю і державу. — Відень, 1925; Лисяк-Рудницький І. Липинський// ЕУ. — Мюнхен, 1962.— Т.4.— С.1292—1293; Пеленський Я. Вячеслав Липинський — засновник державницької школи в українській історіографії // УІЖ.— 1991.— № 2.— С.139—141; Ходоровський М. Хресний шлях лицаря-державника // МИ.— 1993.— № 8, 9.

Архіви: СЄДІ; ЦНБ. ІР.— Ф.3, оп.1, спр. 38486; ф.317, оп.1, спр. 579, 699, 704; ЦДІА України в м. Києві.— Ф.295, оп.1, спр.210; ф.1235, оп.1, спр. 25, 604; ЦДІА (Львів).— Ф.309, оп.1, спр. 388; ф.359, оп.1, спр. 9, 266; ф. 360, оп.1, спр. 512; ф.684, оп. 1, спр. 1681.

Іконографія: Консолаті М. Портрет В.К.Липинського, п., олія, 1920-і рр. (СЄДІ).

Д.І.Курас, М.Д.Ходоровський

ЛОХВИЦЬКИЙ Кіндрат Андрійович [1770 — 11 (23). 09.1849, Київ] — архсолог, музейний діяч, краєзнавець.

Про ранній період життя та діяльності Л. відомо дуже ма-

ло. 1790—1823 — чиновник у різних держ. установах: Експедиції держ. рахунків, Адміралтейській і Військ. колегіях, учасник військ. кампанії 1808. Після виходу у відставку 1824 переїхав до Києва і розпочав на власні кошти археол. розкопки в істор. частині міста, де за рішенням міськ. властей велися роботи по переплануванню території. Л. започаткував систематичні археол. дослідження Києва, атрибуцію і вивчення знайдених матеріалів. Досліджено залишки Десятинної (1824), Іллінської та Ірининської церков (1833), Золотих воріт (1832), некрополя за Ірининською церквою. Виконаний у вел. масштабі план Десятинної церкви було направлено у Т-во історії і старожитностей російських. У березні 1825 план Десятинної церкви було опубліковано в "ОЗ" з істор. описом, підготовленим київ. митрополитом Євгеном Болховитиновим. Внаслідок розкопок скомплектовано першу збірку різноманітних матеріалів про особливості буд-ва і архітектури, ремесла і побуту мешканців столиці Київ. Русі. Колекції з планами, картами і пояснюв. запискою Л. передав у день урочистого відкриття Київ. ун-ту св. Володимира до "музею, що може відкритися". Крім того, він подарував Мінералогіч. кабінетові колекцію мінералів та рід-

кісні експонати з особистого зібрання. Л. був фундатором і першим завідувачем музею київ. старожитностей при Ун-ті св. Володимира (1836). Він зібрав, описав і систематизував давньоруські археол. знахідки і почав комплектування зібрань музею матеріалами наступних істор. періодів. Завдяки діяльності Л. було звернуто увагу на істор. цінність і збережено такі пам'ятки як реліквії київ. самоврядування 17 ст. (барельєф архістратига Михаїла і статую богині правосуддя з будинку магістрату), рушниці, козацькі піки і гармати, які готувались до продажу на аукціоні 1836. Л. стежив за роботами по розчищенню, укріпленню та консервації Золотих воріт, що стало початком пам'яткоохорон. діяльності в місті. 1833 Л. було визнано "змагателем" Т-ва історії і старожитностей російських при Моск. ун-ті. З 1834 призначено чиновником з особливих доручень при Київ., Волин. і Подільському ген.-губернаторові, через канцелярію якого почали субсидувати розкопки. 1835 Л. увійшов до складу першого в місті наук.-істор. т-ва — Тимчасового к-ту для дослідження старожитностей у Києві. Внаслідок конфлікту з к-том, роботу якого у справі вивчення та охорони археол. пам'яток вважав неефективною, дослідника було виведено зі складу к-ту й увільнено від

роботи у музеї. Незважаючи на похилий вік, він продовжував археол. дослідження в місті. Помер Л. у Києві і був похований на Шекавицькому кладовищі. Могила знищено разом з кладовищем 1928. Особистість Л. — одного з представників плеяди перших київ. археологів і пам'яткознавців 1-ї пол. ХІХ ст. — викликала жвавий інтерес, а його діяльність цінювалась суперечливо: від офіційного визнання до заперечення наукових заслуг. Негативне ставлення висловлювалось як окремими відомими дослідниками ХІХ ст., так і учасними вченими. Діяльність Л., без сумніву, сприяла розвитку науки і культури, музейному буд-ву та збереженню пам'яток культури.

Тв.: План міста Києва із зазначенням відкритих давньоруських пам'яток, підписаний К. Лохвицьким. 11.IX. 1834 р. — ДАК.— Ф.299, оп.1, спр.1; План, профіль і фасад Золотих воріт, виконані К. Лохвицьким. 5.VII.1834 р. — ІА. Наук. архів.— Ф.14, спр. 5—6; О плане древней Десятинной церкви /Галерея Киевских достопримечательных видов и древностей. — К., 1857.

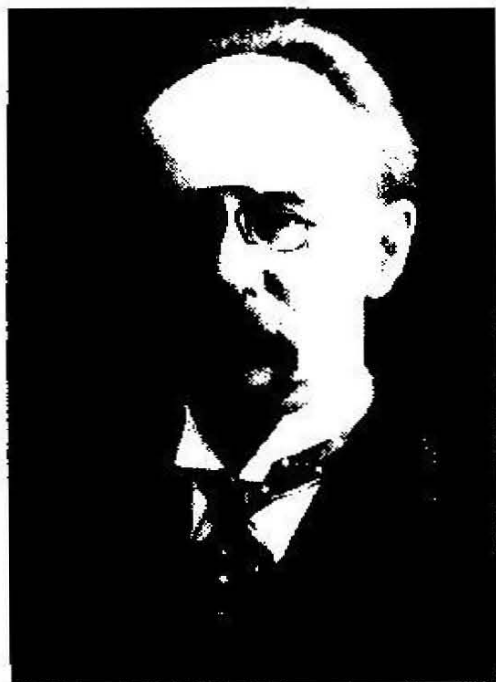
Літ.: Евгений. О древностях, найденных в Киеве // Труды и записки Общества истории и древностей российских.— 1826. — Ч.3; Об открытии Ярославых золотых врат в Киеве //

Журнал Министерства внутренних дел.— 1832.— Ч.VII; Отчет о действиях временного комитета изыскания древностей в Киеве в 1837 году // ЖМНП.— 1838.— Ч.18, № 4; Музей древностей: Записка проф. В.Б.Антоновича // Историко-статистические записки об ученых и учебно-вспомогательных учреждениях Императорского университета св. Владимира (1834—1884) /Под ред. В.С.Иконникова.— К., 1884; Оглоблин Н.Н. К истории открытия Золотых ворот, 1832—38: По бумагам К.А.Лохвицкого.— К., 1891; Данилевич В.Ю. Проф. В.Б.Антонович та Археологічний музей ІНО // Записки Київського ІНО.— К., 1928. — Кн.ІІІ; УСЭС.— К., 1988.— Т.2; Шандра В. Перше пам'яткоохоронне товариство у Києві // Пам'ятки України.— 1989.— № 2; Федорова Л. Перший музей Києва //Київ. старовина.— 1992.—№ 3.

Архіви: Формулярный список о службе чиновника особых поручений при Киевском военном, Подольском и Волыньском генерал-губернаторе, пятого класса Лохвицкого. 1.IX.1837 г.— ДАК.— Ф. 299, оп.1; Матеріали про археологічні дослідження К. Лохвицького, справи Музею київських старожитностей.— ДАК.— Ф.299, оп.1, спр.1, 3, 6; КОДА.— Ф.2, оп. 3, спр. 6496; ЦДА в м. Києві.— Ф.707, оп.3.

спр. 113; Фонд Тимчасового комітету для дослідження старожитностей у Києві.— ЦНБ. ІР.— Ф.11, спр. 22941, 22942, 22953.

В.О.Горбик, Л.Д.Федорова

МАЛИНОВСЬКИЙ Оникій (Йоаникій) Олексійович [4 (16).11.1868, м. Острог Волин. губ., тепер Рівнен. обл.— 12.01.1932, Київ] — правознавець, історик, журналіст, громад. діяч.

Н. у сім'ї ремісника. Одружений з М.О.Кониською — донькою О.Я.Кониського. Закінчив колегію Павла Галагана у Києві (1888) та юрид. ф-т Київ. ун-ту св. Володимира (1892). 1892—95 — викладач законодавства у Київ. кадет. корпусі, приватний вчитель; 1895—99 — професор, стипендіат кафедри руської історії Київ. ун-ту; у 1899—1911 —

професор Томського ун-ту; 1913—20 — професор Варшав. ун-ту (з 1915 ун-т евакуйовано до Ростова, а з 1917 перейменовано у Донський ун-т). Магістр держ. права Київ. ун-ту з 1904, доктор держ. права Харків. ун-ту з 1912. Після Лютневої революції — голова ростов. міськ. комісаріату, потім гласний думи і голова культ.-просвіт. комісії міськ. управи, член ради при начальнику управління нар. освіти "Особливої наради при Головнокомандуючому збройними силами на півдні Росії" (денікінському цивільному уряді літа 1919). У червні 1920 заарештований і в грудні 1920 засуджений постановою колегії ВНК до перебування в таборах за антибільшов. публікації, приналежність до кадет. партії і перебування на відповідальних, хоч і суто просвіт., посадах за білогвард. влади. У місцях позбавлення волі перебував до квітня 1925. Протягом 1921—22 був відряджений на роботу за фахом до Ін-ту рад. права ІКЮ РСФРР. Після обрання академіком кафедри звичаєвого права ВУАН (1925) з 1926 до кінця життя працював у Києві. В Академії очолював комісію по вивченню звичаєвого права, секцію кримін. права у комісії рад. права, т-во правників при ВУАН, був активним співробітником комісії по вивченню історії зх.-рус. та укр. права, археографіч. комісії та інших академіч. установ. М. належав до т.з. школи